

blive meget byrdefuldt for Statskassen. Det kan dog ikke negtes, at dette er en høist uheldig Maade for den at anbringe sine Penge paa, især naar man vil lægge Mærke til, at der skal laanes de Vedkommende indtil $\frac{2}{3}$ af Eiendommens Værdi, og det paa en saadan Maade, at man ikke kan vente at faae Capitalen før om 50 Aar. Jeg troer, at Staten kan risikere Tab paa denne Maade; hvis Statskassen vilde laane mig Penge paa de Betingelser, vilde jeg endog give lidt over 5 pCt. for dem. — Minoriteten har stillet Ændringsforslag til Majoritetens Forslag. Jeg maa selvsølgelig erkjende, at Minoritetens Forslag har langt mere for sig end Majoritetens, men jeg troer egentlig talt, at man gjorde bedst i slet ikke at gaae ind paa hese dette Forhold. Naar iøvrigt den ærede Minoritet foreslaaer, at Indenrigsministeren skal bemyndiges til at tilstaae Laan af Statskassen, har det vel formodentlig været Finansministeren, man har meent. — Med Hensyn til de specielle Ændringsforslag skal jeg endnu tillade mig nogle faa Bemærkninger. Ved Forslaget under Nr. 4 er der det Forunderlige, at, dersom en Godsseier sælger rigtigt billigt til de 9 Familier, gaaer dette ud over den 10de, som skal have Laanet; thi det skal betregnes efter Gjennemsnitsprisen af det solgte Hartkorn. Er Godsseieren derimod rigtig haard og piner dygtigt de Familier, til hvilke han sælger de 9 Gaarde, bliver det til Fordeel for den 10de Fæster, idet han da faaer saameget mere at laane. — Der er endnu nogle Betragtninger ved selve dette Lovforslag, saaledes som det er kommet til os, der paatrænge sig mig, og hvoraf jeg dog skal tillade mig at fremhæve nogle ganske enkelte. Der staaer saaledes: „Naar en Fæstegaard eller den til et Gaardbrug hørende Fæstejord er af Godsseieren efter Lov om nogle Forandringer i Fæstelovgivningen af 19de Februar 1861 § 2 eller Lov, indeholdende en nærmere Bestemmelse af denne, af 21de Marts 1864, udtagen til fri Raadighed“, skulle Bestemmelserne i Loven gjælde, men der opstaaer naturligviis en Mængde forskjellige Spørgsmaal, naar man skal til at handle overeensstemmende med denne Regel. En Gaard paa 6 Tdr. Hartkorn ligger

f. Ex. beqvem for Godsseieren, og han udtager den; men han behøver ikke alle 6 Tdr. Hartkorn, han udtager kun de 5 Tdr. og figer dernæst til Fæsterfamilien paa Gaarden, at den, dersom den har Brug for den ene Td. Hartkorn, godt kan faae den til Selveie. Skal da den vedkommende Fæsterfamilie paa denne 10de Gaard tage imod dette Tilbud og opgive sit Krav paa at kunne laane Penge, eller skal den kunne sige: Nei, jeg vil ikke tage derimod, men vil gjøre mit Krav gjældende? Det forekommer mig, at der kan tænkes en Mængde saadanne forskjellige Spørgsmaal, som det vil være yderst vanskeligt at løse, naar der ikke træffes nøiere Bestemmelser end dem, der indeholdes i dette Lovforslag. Dette er blot en Antydning, thi det Forhold, at der bliver lidt tilbage, medens Stortvedelen af Gaarden udtages, kan naturligviis combineres paa den meest forskjellige Maade, og hvad Indflydelse skal det have? Man kan saaledes f. Ex. spørge, hvad der skal gjælde, naar der blot tages et Par Ektr. Hartkorn? Endelig skal jeg ogsaa tillade mig at gjøre opmærksom paa, hvad iøvrigt den ærede Ordfører for Minoriteten i Udvalget allerede har antydet, at det hele Lovforslag efter min Mening i Grunden indeholder en stor Begunstigelse for Godsseieren. Jeg kan ikke negte, at det seer ud, som om man egentlig talt vilde vise ham den Opmærksomhed, at befrie ham for, hvad dog i Almindelighed hans Følelse vil tilfige ham at gjøre, nemlig at skaffe den Familie, der maa gaae fra den 10de Gaard, en Anbringelse. At Godsseieren iøvrigt ogsaa, naar han vil gjøre Sagen til Gjenstand for Speculation, kan gjøre sig en Fordeel af den paa anden Maade, ville ærede Medlemmer let indsee; men derpaa ønsker jeg ikke at gaae ind, da jeg ikke holder af at forudsætte, at nogen Godsseier vil gjøre det. — Jeg har maaskee allerede talt for længe om dette lille Lovforslag, og jeg skal derfor endnu kun anbefale det ærede Thing principalt at negte det Overgang til 3die Behandling, subsidiært at antage Mindretallets Forslag.

Indenrigsministeren: Da dette Lovforslag forelaa til første Behandling, var jeg forhindret fra at være tilstede, og det var da